

TEKSTER OG KILDER

Citatmosaik fra Kemal Atatürks taler:

Læg mærke til, hvilke argumenter Kemal Atatürk anvender for at forklare nødvendigheden af sit reformprogram. Hvilke modstandere er det, han udser sig og overvej, hvad han forstår ved nødvendighed. Talen i Akhisar berører hatte. Der hentydes til et dekret om, at mænd skulle gå med "europæisk" hat i stedet for den traditionelle fez. Overvej, hvorfor mon "hattesagen" kunne blive et centralt punkt både for Atatürk og for hans modstandere.

Tekst: Atatürks 2. tale i Kastamonu

Kastamonu den 30. august 1925.

Mine herrer, formålet med reformerne vi har udført, og er i gang med at udføre, er at gøre den tyrkiske nation i både sind og ydre til et gennemført moderne og civiliseret samfund. Dette er princippet bag vores reformer. Det er her nødvendigt at modarbejde de forestillinger og tankesæt, der ikke kan acceptere denne virkelighed. De, der hidtil har fået folkets sind til at ruste har haft disse forestillinger og tanker. Under alle omstændigheder vil overtroen blive fjernet fuldstændigt. Uden en udryddelse af denne er det umuligt at oplyse sindet om virkeligheden.

Mustafa Kemal Pasa gav eksempler på overtro ved at fortælle om grave og falske helgener:

At have forventninger til de døde er en skam for et civiliseret samfund, sagde han. Derefter nævnte han sufiernes religiøse huse og gav dem nedenstående beskrivelse:

Hvad kan de eksisterende sufibroderskabers formål være udover at frarøve deres tilhængere deres verdslige og åndelige liv? Videnskab omslutter i dag hele civilisationen med sit lys. Her kan jeg på ingen måde acceptere eksistensen af umodne mennesker som søger verdslig og åndelig lykke gennem den ene eller den anden sheiks vejledning i et civiliseret tyrkisk samfund.

Mine herrer, oh folk, I skal vide, at den tyrkiske republik ikke er et land for tilhængere af sheikher, derwisher eller sufibroderskaber. Det mest oprigtige og det mest virkelige broderskab er civilisationens broderskab (konstante klapsalver). Det nye moderne menneske lever op til civilisationens krav og visioner. De ledende sufibroderskaber vil forstå den nævnte virkelighed med al dens klarhed og med det samme lukke deres religiøse huse, og selvfølgelig acceptere at deres tilhængere nu har opnået modenhed. [...]

Han starter på et nyt emne og siger:

Vores republik har et Direktorat for Religiøse Anliggender. Der findes mange muftier, prædikanter, imamer der tilhører denne myndighed. Disse tjenestemænds viden er kendt på graden af deres dyd. Men jeg ser også mange mennesker som ikke er tjenestemænd her, men som fortsætter under samme religiøse titler. Blandt disse stødte jeg på mange som var uvidende, endda analfabeter. Særligt de uvidende forsøger nogle steder at lede folket som var de deres repræsentanter. De er ivrige efter en undskyldning for at komme i direkte kontakt med folket. Jeg vil gerne spørge disse. Fra hvem og hvor har de modtaget de denne myndighed? Som bekendt er folket repræsenteret ved de valgte parlamentsmedlemmer i parlamentet, og den republikanske regering, som har opnået den nationale forsamlings tillid. [...]

Nogle steder ser jeg kvinder, som skjuler deres ansigt og øjne ved at dække hovedet med et stykke stof, et tørklæde eller med noget lignende, og når mænd går forbi dem, vender de enten ryggen til eller sætter sig krummet sammen. Hvad er meningen med denne adfærd? Mine herrer, hvordan kan et civiliseret samfunds mor, nationens datter, komme til sådan en mærkelig vild tilstand? Denne situation er et syn, der får folket til at se meget latterligt ud. Det bør der straks rettes op på. [...]

Tekst: Atatürks tale i Akhisar

Akhisar den 10. oktober 1925.

Reformens hovedprincipper bør uddybes og forstærkes hver dag. Ærede folk, vi skal ikke snyde hinanden. Den civiliserede verden er meget længere fremme. Vi er nødt til at nå den og være inkluderet i den civiliserede kreds. Det er nødvendigt at fjerne alt ordkløveriet. Snakken om vi skal tage hat på eller ej er ubetydelig. Vi skal både tage hat på og tage hele vestens moderniteter til os. Mine herrer, mennesker der ikke er civiliserede, er udsat for at ligge under de civiliserede menneskers fødder. [...]

Tekst: Atatürks tale om reformering af det tyrkiske alfabet

Istanbul den 9. og 10. august 1928.

Venner, Vores harmoniske og rige sprog skal vise sig med de nye tyrkiske bogstaver. Vi har holdt vores hoveder i jernrammer igennem århundreder. Vi er nødt til at befri os fra disse tegn som ikke forstås, og som vi ikke forstår. Det er vi nødt til at forstå. På kort tid vil hele verden være vidne til, at I forstår det. Dette er jeg afgjort sikker på. Jeg vil få en ven til at læse disse noter op skrevet med det nye tyrkiske alfabet. [...]

Dette folk er ikke et folk der er blevet skabt til at skamme sig; Det er blevet skabt for at være stolt, og det er et folk, der har fyldt sin historie med stolthed. Men hvis 80% af befolkningen er analfabeter, er dette ikke vores skyld. Skylden er hos dem der snører tyrkernes hoveder med kæder

og ikke forstår deres karakter. Nu er det tid til at rense fortidens fejl fra rødderne. Vi skal rette op på fejlene, og her vil jeg
25 have at alle bidrager aktivt. I løbet af 1-2 år vil hele den tyrkiske befolkning lære de nye bogstaver. Vores folk vil med deres skrift og hoved vise, at det tilhører den civiliserede verden.

30 *Han [Atatürk] udbringer en skål rettet mod tilhørerne.*

Før i tiden fandtes der dobbeltmoral-
ske bedragerer, der drak tusind gange mere
i deres beskidte skjul, og de løj om flere
35 slags dårligdomme. Jeg er ikke bedrager.
Jeg drikke for mit folks ære.

Kilde: Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II. Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayını, 1997. **Oversættelse:** Ümit Dönmez